

HỢP TÁC VIỆT-XÔ VỀ KHÍ TƯỢNG THỦY VĂN THÀNH TỰU VÀ TRIỂN VỌNG

TRẦN VĂN AN

Tổng Cục trưởng Tổng cục KTTV

Năm nay, cùng toàn dân kỷ niệm 70 năm Cách mạng Tháng Mười vĩ đại, chúng ta vui mừng nhận thấy sự đoàn kết hợp tác giữa ngành Khí tượng Thủy văn hai nước Việt Nam – Liên Xô ngày càng phát triển và mang lại hiệu quả thiết thực.

Trong Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI đã chỉ rõ: «Tăng cường đoàn kết và hợp tác toàn diện với Liên Xô luôn luôn là hòn đá tảng trong chính sách đối ngoại của Đảng và Nhà nước ta» [1]. Xuất phát từ quan điểm đó và căn cứ vào một đặc điểm quan trọng «Khí tượng Thủy văn – một kiểu mẫu về hợp tác quốc tế» [2], trong chiến lược củng cố và phát triển ngành KTTV đến năm 2000 đã xác định rõ vị trí quan trọng hàng đầu của sự hợp tác với các nước XHCN anh em, trước hết là với Liên Xô trong Chương trình hợp tác quốc tế rộng rãi của Ngành.

Từ khi miền Bắc nước ta hoàn toàn giải phóng, quan hệ hợp tác Việt-Xô trong lĩnh vực KTTV ngày càng phát triển, gắn liền với từng bước trưởng thành của ngành KTTV. Những thành tựu mà chúng ta đạt được hôm nay cũng như sự phát triển trong tương lai không tách rời truyền thống tốt đẹp của mối quan hệ hợp tác anh em lâu dài đó.

Nhân tố quyết định nhất của mọi thành công, chính là Con người. Bởi vậy, khi nói đến những thành tựu trong quan hệ hợp tác Việt-Xô, trước hết chúng ta đề cập tới vấn đề cán bộ. Vài con số sau đây minh họa cho sự giúp đỡ rất lớn mà Liên Xô đã dành cho chúng ta: 77% số kỹ sư từ nước ngoài về là do Liên Xô đào tạo – chiếm 16% tổng số kỹ sư của ngành; 60% cán bộ có trình độ trên đại học cũng được đào tạo tại Liên Xô... Hàng năm, việc thực tập, đào tạo lại cán bộ Việt Nam ở Liên Xô được đưa vào kế hoạch và chiếm một tỷ lệ cao nhất trong tổng số người, đoàn ra/ đoàn vào của ngành KTTV. Số các đoàn trao đổi giữa Việt Nam và Liên Xô không những chiếm số lượng cao nhất mà còn ở các cấp cao nhất trong nghiên cứu khoa học và quản lý ngành.

KTTV là một ngành điều tra cơ bản, vấn đề trang thiết bị đo đạc và truyền thông đóng một vai trò quan trọng. Trong vấn đề này, quan hệ hợp tác Việt-Xô

[1]. Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ VI – trang 99

[2]. Văn kiện của Tổ chức Khí tượng thế giới kỷ niệm ngày KTTG (23/III/1987).

cũng đã đem lại hiệu quả rất thiết thực. Qua những bước phát triển của ngành KTTV Việt Nam, số trang thiết bị do Liên Xô cung cấp đóng góp phần chủ yếu. Cho tới ngày nay, nhiều trang thiết bị quan trọng cũng tiếp tục được cung cấp từ Liên Xô: các trạm thu ảnh mây vệ tinh khí tượng, các radar thời tiết, radar thám không... Những máy mẫu đã được kiểm định ở Liên Xô: máy đo khí áp, đo gió, đo bức xạ... Ngành KTTV Liên Xô còn giúp đỡ ta các thông tin tư liệu KHKT và quản lý. Việc chuyển giao kỹ thuật, trao đổi kinh nghiệm được tiến hành đều đặn trong khuôn khổ Hội nghị những người lãnh đạo các cơ quan Khí tượng/ Khí tượng Thủy văn các nước XHCN, cũng như trong các hoạt động song phương. Gần đây, cùng các nước, chúng ta đã được thông báo những vấn đề về vai trò và trách nhiệm, cũng như những kinh nghiệm của cơ quan khí tượng thủy văn và kiểm soát môi trường Liên Xô trong việc phòng chống nhiễm bẩn khí quyển do phóng xạ (qua sự cố ở nhà máy điện nguyên tử Chéc-nô-burn). Trong việc mở rộng các quan hệ quốc tế về KTTV, hải nước luôn luôn có tiếng nói nhất trí..

Từ sau khi có Hiệp ước Hữu nghị và hợp tác Việt-Xô, quan hệ về KTTV giữa hai nước có một bước phát triển mới. Tháng III năm 1980, Hiệp định hợp tác KHKT trong lĩnh vực khí tượng nhiệt đới và nghiên cứu bão đã được ký kết. Phòng nghiên cứu liên hợp Việt-Xô về khí tượng nhiệt đới được thành lập: các đồng giám đốc Liên Xô và Việt Nam, nhiều cơ quan KHKT cùng hàng trăm chuyên gia, cán bộ nhân viên đôi bên đã tham gia vào công việc hợp tác. Một số đề tài nghiên cứu đã được phối hợp thực hiện. Nhiều trang thiết bị hiện đại đã được cung cấp đủ để phục vụ cho công tác nghiên cứu, trong đó có máy tính điện tử ES — 1035. Các hoạt động điều tra khảo sát trên vùng trời và vùng biển cũng đã được tiến hành: tổ chức các đợt thám sát bằng máy bay, thu thập số liệu cơ bản trên các tàu nghiên cứu khoa học ở biển Đông. Kênh liên lạc viễn thông về KTTV Hà Nội — Matxcova qua vệ tinh đã được thiết lập. Trong thời gian gần đây, các nội dung hợp tác nghiên cứu đã được mở rộng sang nhiều lĩnh vực khác nhau: nghiên cứu khí tượng nông nghiệp, diễn biến lòng sông, tài nguyên nước...

Cùng với sự phát triển của Ngành, hai trung tâm mới đã ra đời (Trung tâm KTTV Biển và Trung tâm Kiểm soát môi trường) để đảm bảo thực hiện chức năng nhiệm vụ mà Nhà nước giao cho ngành KTTV Việt Nam. Trong thời gian tới đây, các quan hệ hợp tác Việt-Xô trong những lĩnh vực này cũng sẽ được tiếp tục đặt nền móng để phát triển.

Với sự phát triển hợp tác quốc tế rộng rãi, đặc biệt là với sự giúp đỡ tận tình của Liên Xô, chúng ta đã thu được nhiều thành tựu đáng kể, từ việc chủ yếu là nhận những giúp đỡ để xây dựng ngành, phục vụ cho các hoạt động kinh tế-xã hội trong nước đến việc từng bước góp phần mình vào công tác điều tra khảo sát, cung cấp thông tin dự báo, nghiên cứu khoa học với các nước, các tổ chức quốc tế... Tuy nhiên, những thành tựu đó sẽ còn to lớn hơn nữa nếu chúng ta thực sự quan tâm và có biện pháp thiết thực để nâng cao hiệu quả của sự hợp tác, thực sự đổi mới sự phối hợp kế hoạch và tổ chức lao động của các đơn vị có trách nhiệm.

Đất nước của Lê Nin đã gắn bó với từng bước trưởng thành của nước CHXHCN Việt Nam. Trong ngành KTTV, những kỷ niệm không bao giờ quên
(Xem tiếp trang 26)